

arranjats i els punts de la recerca d'informació per internet i en el setè es dediquen unes pàgines als recursos retòrics en relació amb la traducció literària. Cada un dels blocs es tanca amb una sèrie d'exercicis o tasques destinats a posar en pràctica els coneixements adquirits.

Cal destacar que l'aparat teòric que ha manejat van Lawick per redactar aquest manual és molt exhaustiu i està molt al dia, de manera que la lectura del llibre té com a efecte col·lateral l'adquisició d'uns coneixements teòrics suficients i actualitzats, que estalviarà a qui s'interessi pel vessant més pràctic de la traducció la lectura —sovint feixuga o difícil— de les obres de referència. Un altre aspecte molt rellevant del volum és la selecció de textos que l'autora utilitza com a exemples dels diversos temes que toca o com a base per als exercicis que proposa al final de cada bloc: hi trobem una varietat extraordinària de formats, gèneres, registres i camps d'especialitat, de manera que l'usuari del manual pot tocar totes les tecles de la traducció alemany-català. I no tan sols els textos d'una certa extensió, sinó també les frases utilitzades per a exemplificar qüestions més puntuals han estat triades amb molt bon criteri i gairebé sempre extretes de casos reals. Només això, la tria de frases, fragments de textos i textos complets que trobem al llarg de tot el volum, deixa entreveure ja un ingent treball de recerca previ a la redacció del llibre.

Un altre punt fort d'aquest manual és la quantitat d'informació que aporta sobre fonts de documentació, especialment en xarxa,

tant per a l'alemany com per al català, amb una anàlisi breu però suficient de les virtuts o mancances de cadascuna, alhora que s'entreté a explicar com s'haurien d'utilitzar els diferents recursos lexicogràfics —diccionaris monolingües, bilingües, especialitzats...— per extreure'n el major rendiment possible. La bibliografia que clou el volum, molt ben seleccionada, obre a més multitud de vies per ampliar els coneixements adquirits, cercar materials complementaris i descobrir eines de gran servei per a la pràctica de la traducció.

El manual està pensat perquè pugui fer-ne ús qualsevol persona interessada a introduir-se en el món de la traducció de l'alemany al català, atès que les explicacions que s'hi fan són planeres —sense caure mai en la banalització— i atès que inclou a més un solucionari de les tasques d'aprenentatge proposades al final de cada bloc. Però sens dubte és també un recurs de gran utilitat per als docents de la matèria, que hi trobaran una gran quantitat d'estímul i de propostes concretes per enriquir les seves classes. Tant de bo aquest no sigui el primer i l'últim manual de traducció entre l'alemany i el català. Ara bé, el que és segur és que qualsevol eina d'aquestes característiques que s'elabori a partir d'ara haurà de tenir el *Manual de traducció alemany-català* de Heike van Lawick com a punt de referència.

Ramon Farrés

Universitat Autònoma de Barcelona
Facultat de Traducció i d'Interpretació

MARRUGAT, Jordi

Marià Manent i la traducció

Lleida: PUNCTUM & TRILCAT, 2009, Quaderns, 4, 176 p.

Jordi Marrugat enceta el seu estudi de la relació de Marià Manent amb la traducció apuntant la característica que ha convertit aquest poeta en referent ineludible per als qui en l'actualitat escometen el trasllat de poesia

d'altres literatures al català: la de ser un exemple paradigmàtic de poeta-traductor, d'autor que aplica la seva destresa en la poesia de creació a l'hora de traduir i que, inversament, llegeix i tradueix poetes forans per

aprendre-hi recursos i solucions que després incorporarà en els seus propis poemes, fins al punt d'acabar dubtant de si cal incloure o no les versions de poemes d'altri en l'edició de la pròpia poesia completa. La gran qualitat tant de la poesia original com de les traduccions, sobretot de poesia anglesa i xinesa, de Marià Manent ha generat un nombre considerable d'articles sobre el corpus tan valuós que ens ha llegat, i ha empès autors actuals que seria possible classificar sota la mateixa etiqueta de poetes-traductors, com Francesc Parcerisas i Miquel Desclot, a reconèixer-ne el mestratge. De fet, no sembla pas casual que els dos articles que clouen l'antologia d'escrits de Manent sobre la traducció que inclou el volum se centrin, precisament, en sengles traduccions de Parcerisas i Desclot.

Així, doncs, el llibre de Marrugat toca un tema ben conegut i comentat. Tanmateix, la cura i el rigor amb què el tracta i el punt de vista que adopta fa que el seu estudi tingui un gran interès i aporti una nova visió de conjunt àmplia i enriquidora. *Marià Manent i la traducció* es publica, després de les monografies dedicades a Carles Riba, Molière i Shakespeare en relació amb la traducció, com a quart número de la col·lecció *Quaderns*, de l'editorial Punctum i de Trilcat (Grup d'estudis de traducció, recepció i literatura catalana), la qual no se centra en l'anàlisi dels textos traduïts, sinó en la concepció de la traducció que produeix aquests textos i els insereix, amb una finalitat determinada, dins el context de la literatura catalana.

Marrugat comença definint els diferents àmbits a partir dels quals el poeta construí un discurs immanent la tria dels textos que traduí i amb els criteris que aplicà en el procés de traducció; aquests àmbits són el de la creació poètica, el de la crítica literària i, en segon terme, artística, i el de l'escriptura en prosa. Especialment productiva, creiem, és l'operació en la qual l'autor extreu, dels textos crítics de Manent —gairebé tots centrats en el comentari de traduccions concretes o de presentació de les pròpies—, principis estètics relatius a la creació literària o al pro-

cés traductor que li permeten explicar el perquè, i, en alguns aspectes, el com, de les traduccions. Així, es fa evident, que quan Manent pot triar lliurement els textos a traduir, s'inclina per autors o textos concrets que encaixen sense esforç amb la seva pròpia obra de creació, atès que foren escrits a partir d'unes conviccions literàries afins a les seves. D'aquí el seu interès per poetes que, com ell, maldaren per recollir experiències immediates en composicions que entroncaven amb la tradició anterior i, en fer-ho, aconseguien conferir una certa qualitat atemporal o no contingent a l'experiència viscuda. I d'aquí, també, que per a Manent fos força complicat decidir fins a quin punt la poesia que havia traduït formava part o no de la seva pròpia obra poètica, especialment en el cas de les versions de poesia xinesa, que pel fet de ser traduccions indirectes contenien, fins a cert punt, una proporció més gran del Manent poeta.

També especialment interessants ens han semblat els comentaris relacionats amb la traducció de textos infantils, d'una banda, i de les traduccions en castellà a què s'hagué de dedicar els primers anys de la postguerra, en part perquè no són el tipus de traducció en què hom pensa en sentir parlar de Manent, i en part perquè reforcen les tesis sostingudes en la resta del llibre. Els textos infantils que el poeta traduí foren escollits per transmetre a les noves generacions uns valors afins als seus: la importància de la tradició i els seus principis, així com la visió del món com un lloc humanitzat, o susceptible de ser-ho. Les traduccions al castellà resulten interessants perquè Manent, tot i no poder-hi emprar la llengua d'arribada que hauria escollit naturalment, hi continua aplicant els mateixos principis estètics que abans de la guerra en la tria dels textos, i perquè gosa, fins i tot, adaptar el *Llibre de les bèsties* de Ramon Llull al castellà.

A partir de la definició d'aquests quatre àmbits principals d'estudi —traducció, poesia de creació, crítica i escriptura en prosa—, Marrugat ressegueix la relació entre Manent i la traducció al llarg de la seva tra-

jectòria. Relació, cal dir, que varià poquíssim en el fons, per bé que l'autor hagué d'adaptar-se a les variacions que experimentà el panorama polític i literari durant les set dècades que durà la seva trajectòria. En començar la seva activitat com a poeta i traductor, Manent adoptà com a propis els valors estètics i morals que donaren lloc al noucentisme: catolicisme, catalanisme i arbitrarisme. I si aquests valors expliquen el seu posicionament en contra dels principis simbolistes, també expliquen l'afinitat que descobrí amb els del postsimbolisme, que es desinteressava dels aspectes politicoculturals tan cars al noucentisme però que, en centrar-se en els valors purament estètics de l'obra literària, podia cridar poderosament l'atenció de Manent, per a qui l'aspecte formal i lingüístic del text literari era el primordial. I, encara, després de l'atzagaiada de la postguerra, els mateixos valors mantians continuen explicant la desafecció que els autors del realisme històric sentiren envers el llegat de l'autor, i que, a partir dels anys setanta, aquest llegat fos novament reivindicat per una nova generació d'autors que, com altres joves de generacions anteriors a

la del realisme històric, veien en l'obra de Marià Manent, tant en la de creació com en la traduïda, un referent inestimable.

L'estudi de Jordi Marrugat va seguir d'una antologia de textos de Manent que o bé se centren en la traducció o bé en algun dels àmbits limítrofs que comentàvem. Tot i que gairebé tots aquests textos comenten autors o textos concrets, constitueixen un material de lectura deliciós, no solament per l'interès i la coherència de les idees que s'hi exposen, sinó també per la qualitat de la prosa de Manent, que sense deixar de ser precisa i funcional no perd mai ritme ni elegància. Al final, hom es queda amb ganes que s'hi haguessin inclòs més textos, o bé un apartat bibliogràfic de textos de Marià Manent sobre la traducció, tal com s'ha fet amb el de les seves traduccions. La qual cosa, al capdavant, deu ser un bon senyal: sempre és bo que el text et deixi amb ganes de llegir més, sobretot quan tracta un tema especialitzat com és el d'aquest volum.

Jordi Mas López

Universitat Autònoma de Barcelona
Facultat de Traducció i d'Interpretació

PAVESE, Cesare

Vindrà la mort i tindrà els teus ulls

Edició i traducció d'Israel Clarà i Maria-Isabel Segarra. Pròleg d'Israel Clarà. Badalona: Omicron, 2008, 74 p.

LORENZO DE' MEDICI

Per natural desig. Cançoner

Edició, traducció i notes d'Israel Clarà i Maria-Isabel Segarra. Introducció de Maria-Isabel Segarra.

Badalona: Omicron, 2008, 221 p.

L'editorial badalonina Omicron ha fet ben palesa, d'ençà de la seva fundació l'any 2004, una forta vocació italianitzant, potenciada per dos dels seus principals factòtums, Israel Clarà i Maria-Isabel Segarra, i desplegada en totes les col·leccions, tant en les de poesia i narrativa originals, que inclouen textos de Clarà en llengua italiana o de

temàtica italiana, com en la d'assaig (vegeu el recull d'articles de Maria-Isabel Segarra sobre el Cariteo) i —no cal dir-ho— en la de traduccions, en la qual comptem dues antologies de Miquel Àngel, una de Cardarelli, una d'Ernesto Ragazzoni (un *outsider* piemontès del tombant del segle xx) i els dos volums que aquí hem triat de